

Regulační plán na obsahové věty při překladu do latiny

O jaký typ vedlejší věty se jedná v češtině?

(Pozor na rozdíl: „říkám, že“; „říkám, aby“; „dělám to proto, aby“)

1. **Česká věta obsahová oznamovací** (většinou věta předmětná nebo podmětná, věta vedlejší informuje, nevyjadřuje žádost. Často spojka „že“, někdy, např. po neosobních výrazech, může být i „aby“!)

Jaký je predikát v hlavní české větě a jaký predikát použiji pro překlad do latiny?

- mluvení, vyjadřování → ak. + inf.; nom. + inf.
- myšlení, vědění → ak. + inf.; nom. + inf.
- cítění, vnímání → ak. + inf.; nom. + inf.; u smyslového vnímání a *facere* ve významu „líčit“ i ak. + ptc. préz.
- vyjádření citů (*affectuum*) → ak. + inf.; věta s *quod* + ind. nebo konj. podle sousl.
- některý z „vyjmenovaných“ predikátů se zvláštním režimem:
 - výrazy typu *fit, accidit, efficitur, sequitur, mos est* → věta s *ut / ut non* + konj. préz. / impf.; u některých je možný i ak. + inf.
 - výrazy typu *accidit, facere* s hodnotícím výrazem → věta s *quod* + ind.
 - výrazy typu *non dubito, quis dubitat, dubitari non posse, non nego* → věta s *quin* + konj. podle souslednosti časů (vč. následnosti)

2. **Česká věta obsahová žadací** (většinou věta předmětná nebo podmětná, věta vedlejší ovlivňuje k (ne)uskutečnění nějakého děje, často spojka „aby“, někdy může být v češtině prostý infinitiv)

Jaký predikát použiji v latinské hlavní větě?

- modální sloveso, modální výraz
 - *velle, nolle, malle, cupere* → inf. u stejného podmětu; ak. + inf. u různých podmětů; věta konjunktivní (préz., impf.) **bez ut**
 - *necesse est, oportet* → prostý inf.; ak. + inf.; věta konjunktivní (préz., impf.) **bez ut**
- jiné sloveso vyjadřující vůli, snahu, záměr, přání atd.
Jaký predikát použiji v latinské hlavní větě?
 - většina případů (*petere, rogare, imperare* apod.) → *ut / ne* + konj. préz. / impf.
 - několik predikátů (*cogere, sinere, pati, prohibere*) → ak. + inf., méně často věta s *ut / ne*
 - slovesa *iubeo, veto* → ak. + inf., nom. + inf. (pozor na inf. akt. a pas.!!)
- predikát vyjadřující obavu → tzv. věta obavná s *ne / ne non* + konj. préz. nebo impf., o obavě do minulosti i konj. pf. nebo plpf.
- predikáty typu *impedire, recusare, deterrere* → tzv. věta zabraňovací, spojky *quominus, ne* + konj. préz. / impf. (v ČJ bývá kladná věta nebo infinitiv!)
- negovaný predikát implicitně záporné snahy (*non impedio*), výrazy typu *nil abest, facere non possum, fieri non potest* → *quin* + konj. préz. / impf., po negovaných slovesech zabraňování i *quominus*

3. **Česká věta obsahová tázací** (pozor, uvozujícím výrazem je i tzv. reference o neznalosti, např. „nevím“)

Jedná se o otázku zjišťovací (odpověď ano – ne), doplňovací (nelze odpověď ano – ne) nebo rozlučovací (buď – nebo)?

- zjišťovací → *-ne / num* + konj. podle souslednosti včetně následnosti (vzácně *nonne* po *quaero* při předpokládané kladné odpovědi); vzácně *si* + konj. podle souslednosti po výrazech typu *miror*
- doplňovací → tázací zájmeno / příslovce (*quis* a spol.) + konj. podle sousl.
- rozlučovací → kombinace částic: *utrum – an, ne – an, nic – an* + konj. podle sousl. v obou částech